

ITEM No. 9230/56

SN
Sept 29
IX-5348

HUNGARY

FOREIGN RELATIONS
Visitors

/1500/
/1501/

BUDAPESTERS NO LONGER TREMBLE WHEN THE
DOORBELL RINGS AT MIDNIGHT

SOURCE VIENNA: A woman from VIENNA.

DATE OF OBSERVATION: Early September 1956.

ENGLISH SUMMARY: The border formalities were polite and of a token character. Streets, tramways, coffee houses and other public places were unbelievably dirty and badly kept. Hotels were overfilled - - five or six persons slept in one double room. Many foreign guests slept on the floors.

BUDAPEST relatives speak of an evident relaxation of the political situation. People have no more fear when the doorbell rings at an unusual hour. There are no more deportations in the night.

Apartment houses are in a terrible state, with war damage unrepaired and the plaster falling in large chunks on the streets. Elevators are out of order.

EVALUATION COMMENT: In line with earlier reports on visits to the Hungarian capital. The external aspect of BUDAPEST is correctly described, as is the general mood of the population.

X X X

Forrásunk - kétnapos látogatóvizitummal a zsebében - hajnali hat órakor érkezett gépkocsival a magyar határra HEGYESHALOMnál. A ködös szürkületben ijesztő látványt nyújtott a leeresztett határszomszéd és a tőle jobbra és balra húzódó háromszoros szögesdrót kerítés. A gépkocsi két utasának bizony elszorult a szíve, amikor az orosz-szabású egyenruhába bujtatott magyar határőrök az utlevelüket kérték. Igaz ugyan, hogy mindketten elnyerték időközben az osztrák állampolgárságot, de

/more/

ez nem változtatott sokat azon a tényen, hogy néhány évvel ez-
előtt illegálisan hagyták el az országot és nyugatra menekültek
a drótokon keresztül.

Amikor a gépkocsiból ki kellett szállniok, a fiatal
asszony a szó legszorosabb értelmében remegni kezdett, talán
nem is annyira a hidegtől, mint inkább a vasfüggöny átlépésével
járó izgalmtól. A határon szolgálatot teljesítő civilruhás
detektívek figyelmét persze nem kerülte el ez a körülmény és
egyre másra biztatgatták a külföldről érkezett utast, vegyen fel
valami melegebb kabátot, mielőtt még meghűtené magát. A hely-
zeten viszont egy meleg átmeneti kabát felöltése sem sokat vál-
toztatott, úgy, hogy a detektívek végülis forró feketekávét
hoztak az asszonynak, anélkül, hogy a kávé ellenértékét el-
fogadták volna.

A gépkocsit nem kutatták át a határvizsgáló közegek,
de a bőröndöket annál alaposabban megvizsgálták. A megtalált
vámköteles árukat sem kobozták el, hanem minden különösebb huza-
vona nélkül elvámolták. Kevésbé simán ment a dolog a megtalált
néhány százforintos bankjeggyel, mivel a magyar előírások szerint
százforintos bankjegyet a határon sem ki-, sem bevinni nem sza-
bad. /Az asztalon már egy egész csomó olyan bankjegy feküdt,
amelyet a korábban utazóktól koboztak el a határon./ A vámosok
csak akkor tértek jobb belátásra, amikor a forrásunk "elárulta",
hogy leánya esküvőjére utazik BUDAPESTre és még egy csokor vi-
rágot sem tud venni a lányának, ha 200 forintját elkobozzák.

Szálloda helyett tömegszállás

The Hotel - a Crowded Billet

A gépkocsi utasai tíz óra körül érkeztek meg a Szabad-
ság szállodába, ahol az IBUSZ BÉCSI fiókja biztosított szállást
számukra. A szálloda személyzete nagyon udvariasan viselkedett,
maga a szálloda azonban annál szörnyűségesebben nézett ki. A
puritánul berendezett szoba butorai valószínűleg még az elmúlt
századból maradtak a népi demokráciára. Forrásunk szeretett volna
egy egyágyas szobát kapni, fürdőszobával, ilyen azonban az egész
szállodában nincsen. A szállodának mindössze egyetlen használ-
ható fürdőszobája van, de még ez az egy is annyira elhanyagolt
állapotban, hogy forrásunk nem mert beleülni a kádba. A kádat
végül már maga is kimosta volna, de Vim-nek, vagy egyéb tiszt-
ítószernak nyomát sem lelte sehol.

A déli órákban egyszeriben felbojgatott hangyabolyhoz
hasonlított az eddig meglehetősen nyugodt szálloda. Ekkor érke-
tek meg a társasgépkocsik BÉCSből és amint kiderült, minden
utast a Szabadság szállodába utaltak be, holott az érkezők egy-
harmadának sem jutott volna hely. A szálloda vezetője úgy próbált

/more/

segíteni magán, hogy az egyedülállókat a szó legszorosabb értelmében kilakoltatta szobájukból és "tömegszállásokra": két-háromágyas szobákba utalta őket, ahol azután ötven-hatvan töltötték együtt az éjszakát. Megfelelő ágyak és heverők híján a személyzet a dalóra fektetett matracokra ágyazott meg a vendégeknek, akik persze nem titkolták elégedetlenségüket; már csak azért sem, mert a BÉCSI IBUSZ elég busás számlát fizetett a szállásért.

Két nap alatt nem sokat láthat az ember BUDAPESTből és még kevesebbet az emberek életéből. Így hát forrásunk is csak néhány apró kis mozaikot tud visszaadni abból, ami az otthoniak életét többé-kevésbé jellemezheti.

BUDAPEST BÉCSI szellem

BUDAPEST Through "Foreign" Eyes

Az utcákon járva mindenekelőtt a házak leírhatatlan elhanyagoltsága tűnik fel. A vakolat szüntelenül hullik a falakról, esős időben a csatornákból a járókelők nyakába zuhog a víz, ha meg szél van, pillanatok alatt tele lesz az emberek szeme az utcákon kavargó porral. A villamosok, autóbuszok padlója fehérlik az eldobált menetjegyelektől és egyéb hulladékoktól. Ugyanez a helyzet a kávéházakban és eszpresszóknál is, azzal a különbséggel, hogy ott elszórt hamu és eltaposott cigarettával borítják a padlót. Ezekben a helyiségekben minden poros és piszkos, ahova csak nyúl az ember! Forrásunknak egy nap alatt kétszer kellett bluzt váltania, mert ennek ujjai egészen feketék lettek a portól, piszoktól. A magyarul tudó külföldiek fülét rettenetesen sérti, hogy még az éttermekben is mindenki mindenkit elvtársnak, vagy elvtársnőnek szólít. /A főur ma "pincér elvtárs," a vendégek "vendég elvtársak."/

Forrásunk az egyik napon - rokonai társaságában - a Gellért szálló éttermében ebédelt. A kiszolgálás igen lassu volt, olyannyira, hogy már több, mint egy fél óra telt el megérkezésük óta, de a rendelést még senki sem vette fel. Az idegen nyelvet beszélő vendégeket viszont annál gyorsabban és előzékenyebben szolgálták ki. Társaságunk tehát úgy segített magán, hogy németül szólította a pincért, aki erre pillanatok alatt valóban ott is termett és szinte olvadozott az udvariasságtól.

Forrásunk egyik BUDAPEST járt ismerőse azt állította nemrégiben, hogy a PESTiek elegánsabban öltözködnek, mint akár a BÉCSiek. Az igazság ezzel szemben az, - mondja informátorunk -, hogy az emberek tulnyomó többsége leírhatatlanul szegényes öltözködésekben jár. A nők emellett még ápolatlanok is, lobogó, hosszú hajjal járnak és úgy néznek ki, mintha orosz "barisnyák" lennének.

/more/

Cipőt alig visel valaki, férfiak és nők egyaránt szandálban járnak a nyári hónapokban. Forrásunk magassarkú, olasz cipőjét mindenki megcsodálta.

Látogatás a gyárban

Visit to a Factory

Forrásunk édesanyja /egy hatvan év körüli hölgy/ az egyik BUDAPESTI gyárban dolgozik. Lánya érkezéséről csak akkor értesült, amikor ez felkereste őt a gyárban. A gyár portása belépő-cédula nélkül is beengedte a külföldi látogatót az üzem területére és azonnal telefonált a művezetőnőhöz, hogy "az Öreg XY-nét külföldről érkezett lánya keresi." Néhány pillanat múlva nem csak a boldogságtól félájult édesanyja jelent meg az udvaron, hanem vele együtt még legalább 15 munkásnő és maga a művezetőnő is. A látogató alig tudott szót váltani örömkönyöket hullató édesanyjával: a köréje sereglett munkásnők nézegették, forgatták a jövevényt és egyszerre tizen is intéztek kérdéseket hozzá. Ezek a szerencsétlen teremtések iszonyatosan piszkos és rongyos ruhákat viseltek, úgy, hogy a művezetőnő indokoltnak látta megjegyezni, a munkásnők csak a gyárban néznek ki így, mert a ruha, ami rajtuk van csupán munkaruha, amelyet a gyár ad az alkalmazottaknak. - A művezetőnő - nyilván jó propagandát akart csinálni az üzemnek - még azt is megengedte, hogy az édesanyja abbahagyja a munkát és a lányával együtt hazamehessen. Szombat lévén - a bélyegző kartonlap mellé már a heti fizetések is oda voltak készítve, mégpedig egy kis vászonzacskóban. Amikor a jobb napokat látott idős asszony remegő kezekkel előkotorászta a zacskó tartalmát újra csak sirva fakadt, de még lánya szemeibe is könnyek gyűltek: a zacskó száz forintot és néhány fillért tartalmazott...

Tényleges enyhülés?

Less Terror? "One Can Sleep Soundly."

Forrásunk valamennyi ismerőse egyöntetűen állította, hogy az utóbbi hónapokban valóban enyhült valamit a helyzet. Az emberek általában szabadabbnak érzik magukat /maguk sem tudják pontosan miért, / bátrabban ^{meg}mondják véleményüket, ha valahol sérelem éri őket; javult az ellátás, húst is lehet kapni /csak ne lenne olyan drága/ "és ha van valami a levegőben", ami arra engedí következtetni őket, hogy a legrosszabbakon már túl vannak. Nagy megkönnyebbülésnek tartják, hogy ma már nem kell félniük, ha szokatlan időben csenget valaki; a rendőrség nem zaklatja az embereket. Éjszakai elhurcolásokról már régóta nem hallani. Azt állítják, a külföldi hozzátartozókkal való levelezést nem veszik különösebben zokon a hatóságok.

/more/

Fekete benzin és amivel az ÁVH kedveskedikBlack Market and AVH Presents

Visszafelé jövet majdnem kellemetlen helyzetbe kerültek a BÉCSI utasok, mivel utközben elfogyott a benzinjük és benzinjegyet nem igényeltek előzőleg. BÉCSI IBUSZnál, holott a benzin Magyarországon köztudomásúan racionalizálva van. Még súlyosbította a körülményeket, hogy a határon éjjel 12 óráig feltétlenül át kellett volna haladniuk. Amint úgy fél tizenkettő körül az utolsó csepp benzinnel egy faluba érkeztek, végre megpillantottak egy benzinkutat, amely azonban már zárva volt. Mivel gondolták a benzinkut kezelője a közelben lakik, egyszerűen bezörgettek a legközelebbi házba. Hogy az álmából felzavart ember ne káromkodjék nagyon, mindjárt németül kezdtek beszélni hozzá, aki persze egyetlen szót sem értett a mondatokból. Amikor magyarra fordult a beszélgetés, az idegenek kijelentették, hogy benzinjegyük nincsen, de legalább öt liter benzint lenne szükségük, ahhoz hogy elérjék a határt. Mindjárt hozzá is fűzték: szívesen megfizetnék a benzin árának dupláját is.

- "Hogyan?" - kérdezte a még álomittas benzinkut-kezelő.

- "A dupláját is szívesen megfizetjük az öt liter benzin árának" - ismételték meg ajánlatukat az utasok, - "csak csináljon valamit, hogy elérhessük a határt."

- "Ez már beszéd!" - lelkesedett a benzinkutas, - "akkor adok én maguknak 35 litert is nem csak ötöt!"

A szót tett követte és a derék ember menten 35 liter benzint pumpált át a gépkocsi tartályába. Az utasok nem örültek különösképpen emberük nagyvonalúságának, mert tudták, hogy a magyar benzin egyenesen csapnivaló, de hát nem akarták megbántani jótevőjüket és szó nélkül lefizették a 70 liter benzin árát.

A határra még így is két óras késéssel érkeztek. Egész idő alatt attól tartottak, a határőrök kellemetlenkedni fognak, mivel nem az utlevélben megjelölt napon hagyták el az országot. A határőrök azonban még csak szóvá sem tették a késést és ugyanolyan előzékenyek, sőt kedvesek voltak, mint két nappal azelőtti kollégáik. Forrásunk a formások elintézése után megkérdezte, kaphatna-e valahol cigarettát, tekintve, hogy az uton nem volt alkalma vásárolni. A detektívek nagyon sajnálták, de a kávéház zárva volt már és a környéken sem lehetett már cigarettát kapni. Az egyik detektív végülis beszaladt az irodájába és egy csomag - - Philip Morris-szal tért vissza. Az utasok persze

/more/

nem akarták megfosztani az ÁVHst e ritka különlegességtől, az azonban egyenesen rájuk erőltette a cigarettát - anélkül, hogy a felkinált ellenértéket elfogadta volna, mert -- mint mondta -- ő is úgy kapta ajándékba valakitől.

Jóllehet forrásunk nehéz szívvel vált meg -- immár másodszor -- szülőhazájától, de azért mégis boldogan sóhajtott fel, amikor a piros-fehér-zöldre festett határsorompó lezárult a kocsí mögött.-

End